

**Att göra det osynliga synligt –
så visar vi värdet av bättre offentliga affärer**

VAD INNEBÄR EFFEKTIVISERING?

”Effektivisering är en process eller förlopp som syftar till att öka effektiviteten i en verksamhet, process eller arbetsflöde. I praktiken innebär det att förbättra förhållandet mellan insatser (resurser) och resultat.” (ESV)

”Effektivitet, prestationsförmåga, inom ekonomin förhållandet mellan insatserna i en verksamhet och verksamhetens resultat.” (NE)

HUR MÅNGA MILJONER "SPARADE" NI FÖRRA ÅRET?

VARFÖR BEHÖVER VI JOBBA MED EFFEKTIVISERINGAR?

- Kompetensförsörjning, åldrande befolkning och begränsade resurser
- Ökande krav från medborgare
- En förtroendefråga

HUR KAN VI MÄTA EFFEKTIVISERINGAR?

EXEMPEL

Utskrift som tjänst

Nytt i denna upphandling: tillåtelse av lättare begagnade skrivare

Tidigare årlig kostnad	5 mkr
Ny årlig kostnad	3 mkr
Årlig besparing	2 mkr

Avtal på 7 år, total besparing 14 mkr

Flyttjänster

Vid avtalsuppföljning kontrollerades bl.a. fordonskrav. Leverantören uppfyllde inte ställda miljökrav.

Utställt vite 175 000 kr

Standardiserade fordon

Upphandla eget avtal isf leasingavtal

Direkta besparingar på fordon	3,2 mkr
Indirekta besparingar årligen (administration, körsträcka och servicebesök och leverans av nyckelfärdiga fordon)	0,5 mkr

Total besparing på 4-års avtal 3,7 mkr

Turbundna resor

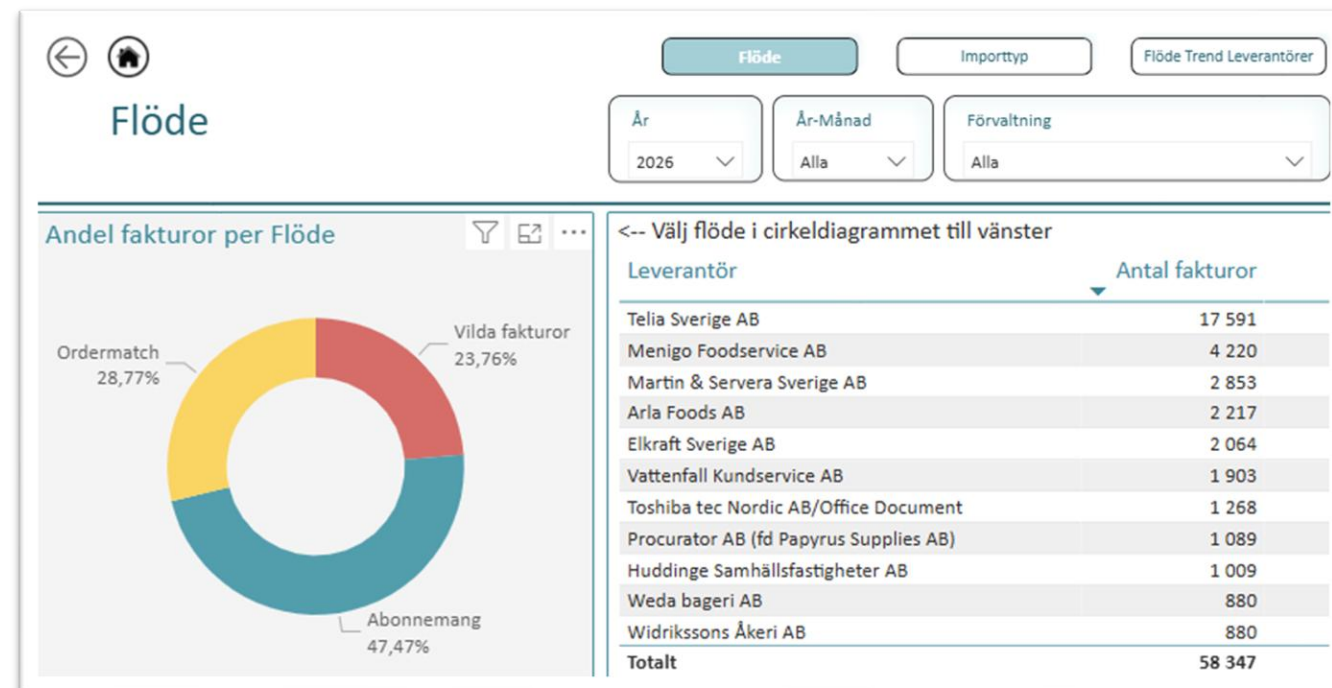
Vid avtalsuppföljning upptäcktes feldebitering för ensamåkande resenärer

Rättade fakturor	5,5 mkr
Cost avoidance	4,2 mkr
Vite	0,2 mkr

Total besparing på 4-års avtal 9,4 mkr

EXEMPEL – E-handel

- 8000 sparade arbetstimmar genom införande av automatiserad fakturahantering
- Enkla och lättillgängliga rapporter, byggda för att agera på

Exempel på rapport för fakturaflöde

KALKYLERAD VS REALISERAD EFFEKTIVISERING

KALKYLERAD

Den **förväntade effekt** man räknar att uppnå, innan avtalet börjar gälla

Det är alltså en **prognos**, baserad på:

- jämförelse mellan gamla och nya priser
- beräknade volymer
- uppskattad tidsbesparing
- undvikna kostnadsökningar (t.ex. stoppad indexhöjning)
- planerade processförbättringar

Syfte: visa vilket värde verksamheten kan frigöra om allt faller ut som planerat.

REALISERAD

Det **faktiska värde** som verkligen uppstår i verksamheten – alltså det som faktiskt kan ses i budgetutfall, fakturor eller reducerade kostnader.

Det är **resultatet** i verkligheten, efter att:

- avtalet har använts fullt ut
- volymer och beteenden stämt överens (eller inte)
- verksamheten faktiskt följt beställningsvägarna
- de planerade besparingarna faktiskt slagit igenom

Syfte: ge en verifierad och reviderad bild av vilka effektiviseringar som faktiskt blev av.

MODELLEN - tre typer av effektiviseringar

Nytt avtal

- pengar som frigörs
t.ex. nytt avtal med lägre kostnad, konkurrenseffekter

Engångsbelopp / vite

- pengar som kommer tillbaka
t.ex. rättade fakturor, utställda viten

Cost avoidance

- pengar som inte behövde spenderas
t.ex. avstyrda prisjusteringar, förbättrade processer

HUR GÖR VI DET I PRAKTIKEN?

15 minuter i månaden

Sammanställ information

Beräkna – konservativt och transparent

Visualisera (dashboard / rapport)

Kommunicera till ledning och verksamhet

Princip: → Kontinuitet viktigare än precision i början

DEMO: REGISTRERA I EXCEL-MALLEN

A3 Kategori

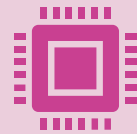
	A	B	C	D	F	G	H	I	J	K	L	M	N
1													
2													
3	Kategori	Förvaltning	Typ av effektivisering	Anledning till effektivisering									
4			Engångsbelopp/vite	Ramavtal/kontrakt									
5			Nytt avtal	Direktupphandling									
6			Cost avoidance	FKU									
7			Annat	Rättad faktura									
8				Vite									
9				Indexjustering									
10				Annat									
11													
12													
13													
14													
15													
16													
17													
18													
19													
20													
21													
22													
23													
24													
25													
26													
27													
28													
29													
30													
31													
32													
33													

TESTA SJÄLV - ni får mallen med er hem

- Definiera era effektiviseringskategorier
- Börja registrera värden – även små saker
- Testa och visa första visualiseringen till era kollegor

Enkel att anpassa

Kan användas av
upphandlare, inköpare,
controllers, verksamhet

Ger direkt förbättrad
transparens och
rapportering

VILKA UTMANINGAR FINNS ?

VILKA UTMANINGAR FINNS ?

- Avtal efterlevs inte
- Utgångspunkt (baseline) saknas
- Svårt att mäta hela värdet
- Volymförändringar
- Prisförändringar
- Bristfällig data och/eller systemstöd

VAD HÄNDER NÄR VI BÖRJAR MÄTA EFFEKTIVISERINGAR?

Mål/verksamhetsidé, upphandlingssektionen

Målen för upphandlingssektionen är att:

- Uppnå mätbar nytta i form av kostnadsreducering, cost avoidance, kvalitetshöjning, uppnådda övergripande mål, verksamhetsmål och/eller hållbarhetsmål i de upphandlingar verksamheten årligen har kapacitet att utföra
- *Genom kontinuerlig dialog med näringslivet skapa bra förutsättningar för goda affärer i kommunens upphandlingar*
- *Stödja verksamheterna i arbetet med att säkerställa/upprätthålla prestation före betalning under avtalstiden*
- *Utveckla affärsprocessen genom ökad kvalitet i upphandlingsdokumenten, förbättrad ärendehantering och information, ökad planerad, proaktiv avtalsuppföljning samt utbildning av beställare*

VAD HÄNDER NÄR VI BÖRJAR MÄTA EFFEKTIVISERINGAR?

- Det frigjorda utrymmet synliggörs
- Skapar möjlighet att fatta medvetna beslut om frigjorda resurser
- Upphandlings- inköpsfunktionen ses för vad den faktiskt är och kan bidra med
- Synliggör syftet med offentliga affärer

HUR VILL VI UTVECKLA DETTA FRAMÅT?

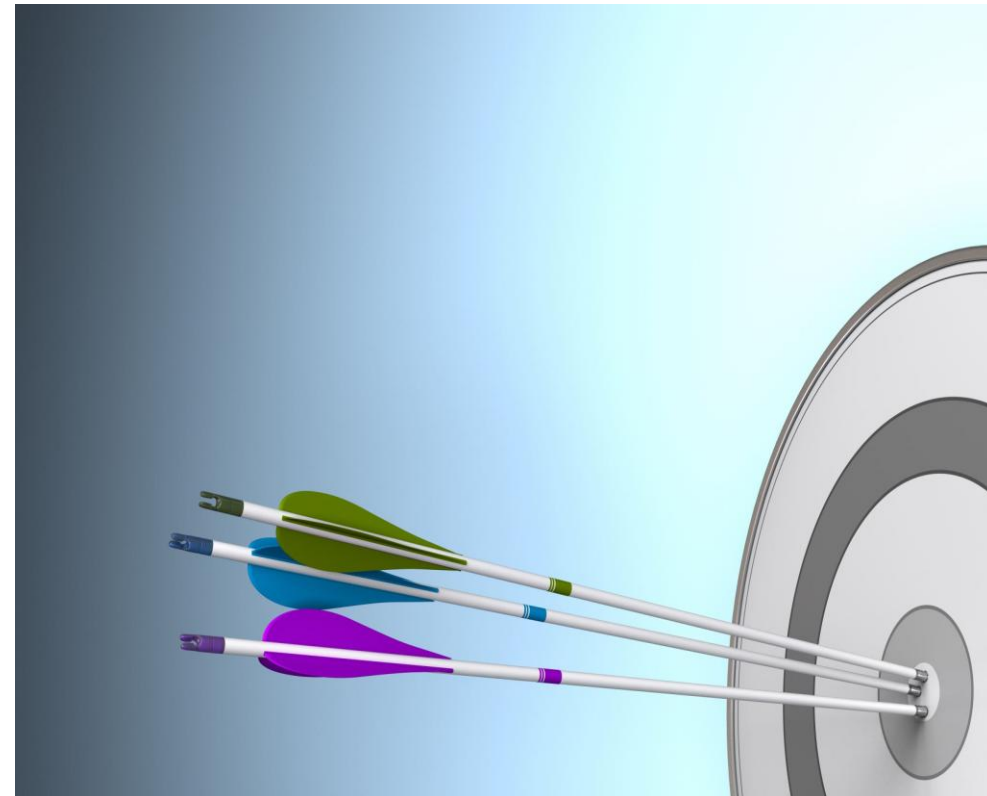
Bl a:

- Rutinmässigt, tidigt implementera baseline:s m m
- Digitalisera / "AI:sera" rapporter
- Mäta "effektläckage" löpande
- Fånga fler effekter

OM NI BARA SKA TA MED ER TRE SAKER IDAG...

- Börja mäta det ni redan gör - värdet finns där!
- Små steg och kontinuitet är viktigare än perfekta siffror
- Se till att effekterna ni mäter blir en del av budgetunderlaget

Tack för att ni lyssnade!
